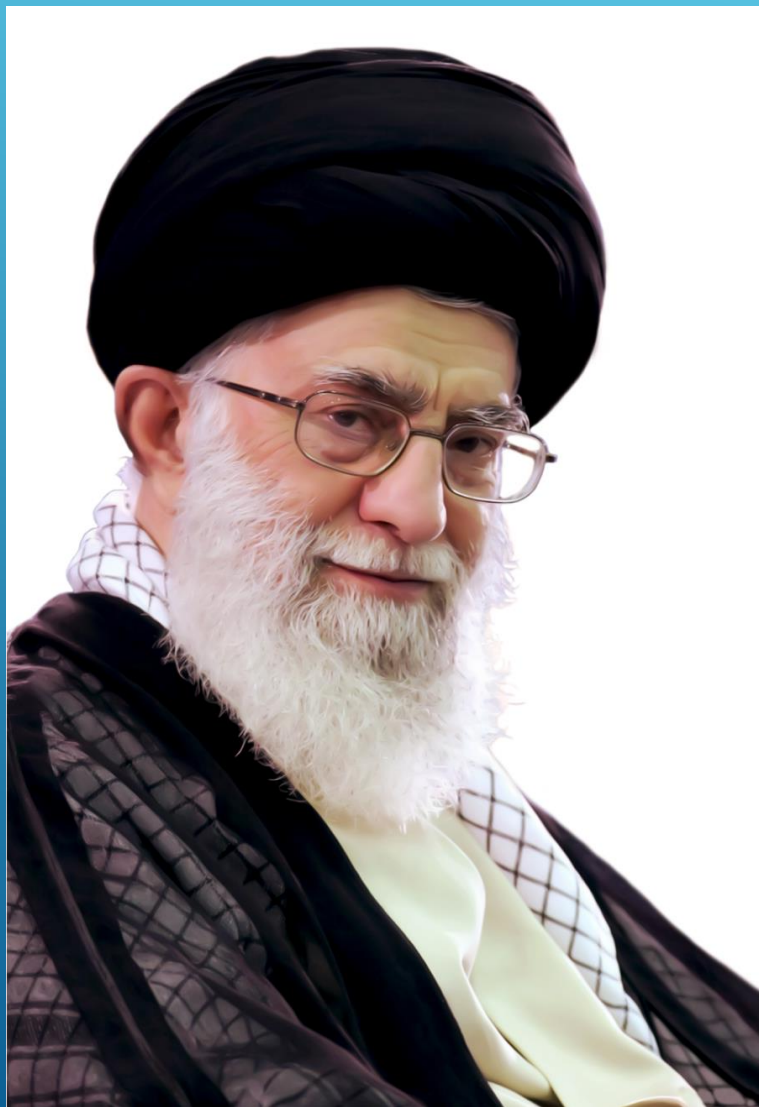

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الگوی مفهومی اقتصاد مقاومتی ج.ا.ا.ایران

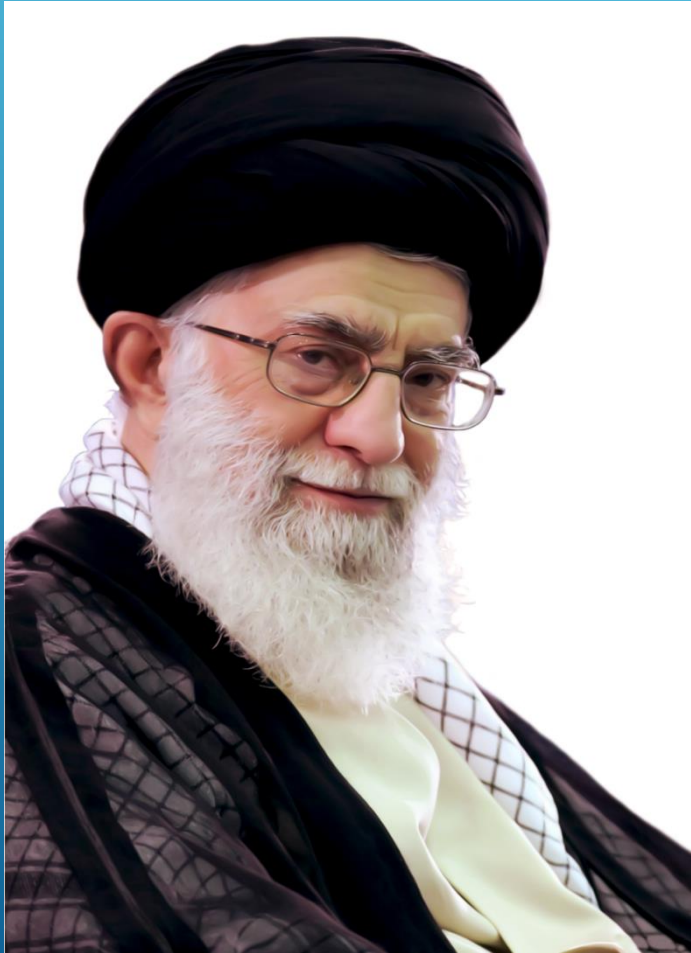
اله مراد سیف : دانشیار اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین (ع)

اقتصاد مقاومتی در گفتمان ولایت

الگوی اقتصادی
بومی و علمی
برآمده از
فرهنگ انقلابی
و اسلامی

کارویژه های اقتصاد مقاومتی در گفتمان ولایت

- ایجاد کشوری مستحکم، غیر قابل نفوذ و غیر قابل تأثیر از سوی دشمن
- ایجاد اقتصادی با ساخت درونی مقاوم و مستحکم در برابر توطئه دشمن و تغییرات مختلف
- به شکست و عقب‌نشینی و ادا شدن دشمن در جنگ تمام عیار اقتصادی
- فائق آمدن بر همه مشکلات اقتصادی
- حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف
- تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها در شرایط وجود مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار
- محقق ساختن اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو
- عینیت بخشیدن به الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام

سه مرحله تکاملی جامعه قرآنی

” ... و مثلهم فی الانجیل

کزرع اخرج شطئه فازره

فاستغلظ فاستوی علی سوقه

يعجب الزراع

ليغيظ بهم الكفار ”

(از آیه ۲۹ سوره فتح)

الهام بخشی

(يعجب الزراع ليغيز بهم الكفار)

پایداری ذاتی

(فاستغلظ فاستوی علی سوقه)

توانمندی درونی

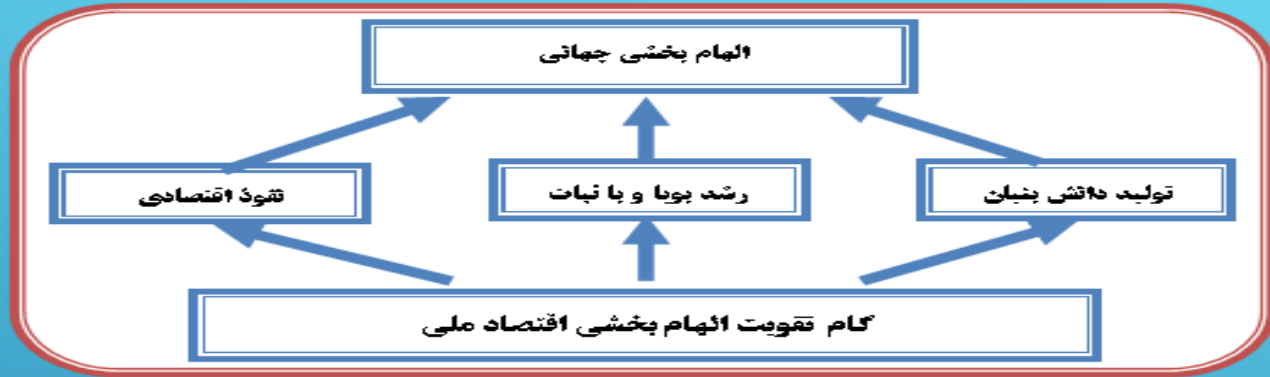
(كزرع اخرج شطئه فآزره)

سه مرحله تکاملی اقتصاد ملی در جامعه قرآنی

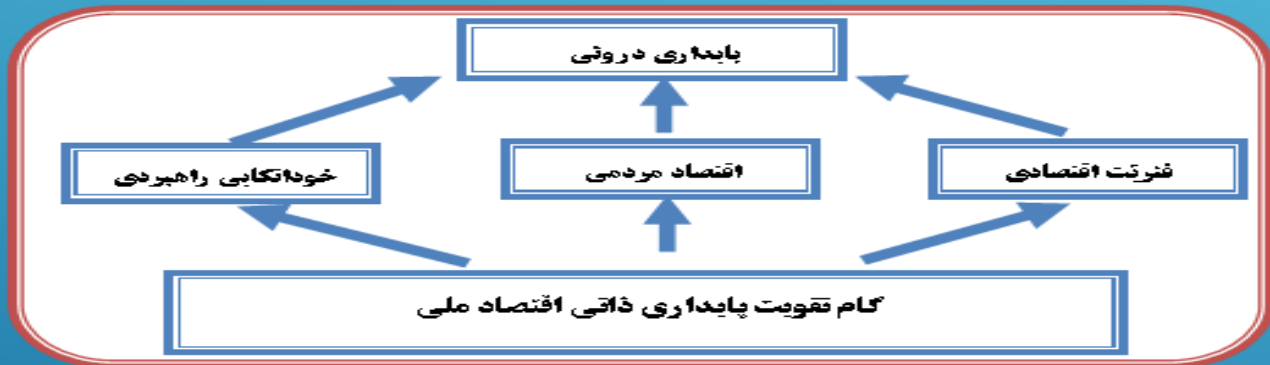
سُطوح	عناوین	هدف	نتایج	پیآمد
(۱) گام اول	توانمند سازی درونی اقتصاد ملی	تحکیم پایه های اقتصاد ملی در جهت دستیابی به یک اقتصاد «عدالت بنیان»	عدالت اقتصادی	توانمندی درونی (کزرع اخراج شطنه فآزره)
			سلامت اقتصادی	
			امنیت اقتصادی	
(۲) گام دوم	پایدارسازی ذاتی اقتصاد ملی	ایجاد و تقویت شرایط «مقاومت اقتصادی»	خوداتکایی	پایداری ذاتی (فاستغله فاستوی علی سوقه)
			اقتصاد مردمی	
			تاب آوری	
(۳) گام سوم	ایجاد شرایط الهام بخشی اقتصاد ملی	دستیابی به «الهام بخشی جهانی اقتصاد ملی»	تولید دانش بنیان	الهام بخشی (یعجب الزراع لیغیظ بهم الکفار)
			رشد پویا	
			نفوذ اقتصادی	

نمودار شماره (۱) : سطوح و گام های پیاده سازی اقتصاد مقاومتی ج.ا.ا. ایران

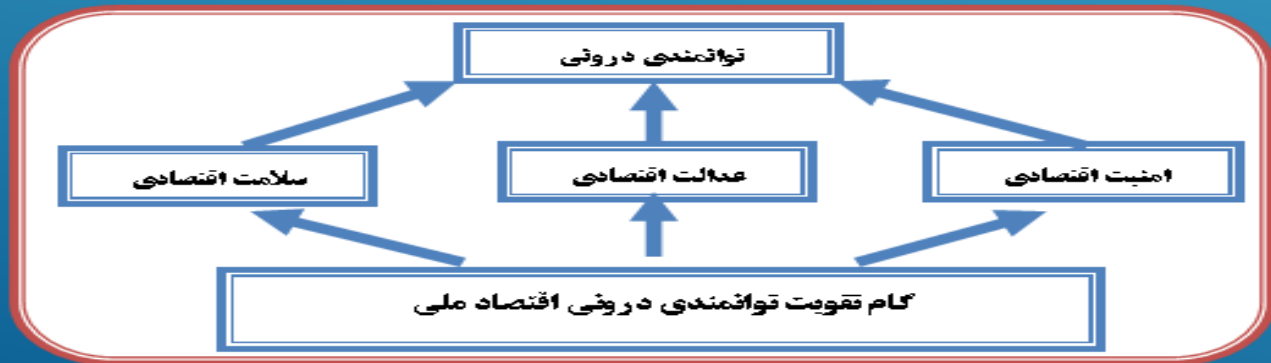
سطح زیرین

سطح میانی

سطح زیرین

آسیب ها و چالش های راهبردی موجود از منظر اقتصاد مقاومتی ج.ا.ایران

ردیف	آسیب های اقتصاد ملی از منظر نقشه راه اقتصاد مقاومتی	نوع آسیب	سطح بندی آسیب ها
۱	ضعف در امنیت اقتصادی و سرمایه گذاری	ضعف ثبات و امنیت اقتصادی	سطح زیرین : آسیب های توانمندی درونی اقتصاد ملی
۲	رکود تورمی		
۳	نااطمینانی		
۴	ناهماهنگی و بی ثباتی سیاستی		
۵	سهم بری نا عادلانه عوامل تولید	ضعف عدالت اقتصادی	
۶	ناکارآمدی نظام مالیاتی		
۷	ناکارآمدی نظام بیمه ای و تامین اجتماعی		
۸	ضعف در هدفمندی یارانه ها		
۹	رانت جوئی و ساختار دولت رانته	ضعف سلامت اقتصادی	
۱۰	مفاسد مالی و اقتصادی		
۱۱	اقتصاد غیر رسمی و قاچاق		

آسیب ها و چالش های راهبردی موجود از منظر نقشه راه اقتصاد مقاومتی ج.ا.ایران

ردیف	آسیب های اقتصاد ملی از منظر نقشه راه اقتصاد مقاومتی	نوع آسیب	سطح بندی آسیب ها
۱۲	وابستگی اقتصاد و بودجه عمومی به نفت	ضعف خوداتکایی	سطح میانی :
۱۳	وابستگی الگوی مصرف به خارج		
۱۴	وابستگی تولید به خارج		
۱۵	ضعف در دیپلماسی اقتصادی	ضعف فنریت اقتصادی	آسیب های پایداری ذاتی اقتصاد ملی
۱۶	ضعف در مدیریت واردات		
۱۷	ضعف در شرایط حکمرانی خوب		
۱۸	دولتی بودن اقتصاد	ضعف مشارکت اقتصادی مردم	
۱۹	ضعف نهادهای اجتماعی		
۲۰	ضعف مشارکت اقتصادی مردم		

آسیب ها و چالش های راهبردی موجود از منظر نقشه راه اقتصاد مقاومتی ج.ا.ایران

ردیف	آسیب های اقتصاد ملی از منظر نقشه راه اقتصاد مقاومتی	نوع آسیب	سطح بندی آسیب ها
۲۱	بهره وری نامطلوب عوامل تولید	ضعف پویایی رشد	سطح زیرین :
۲۲	فضای نامناسب کسب و کار		
۲۳	ناکارآمدی نهاد بازار و بخش خصوصی		
۲۴	عدم توسعه بازارهای مالی		
۲۵	شکاف دانشگاه و نیاز صنعت	ضعف اقتصاد دانش بنیان	آسیب های الهام بخشی اقتصاد ملی
۲۶	ضعف دانش فنی تولید		
۲۷	ضعف تولید دانش بنیان		
۲۸	رقابت ناپذیری تولید	ضعف رقابت پذیری	
۲۹	ضعف کارآفرینی		
۳۰	ضعف نوآوری و ابداع در تولید		

نتایج تحلیل محتوی مقدمه ابلاغیه

زیر مولفه ها	مولفه اساسی
<ul style="list-style-type: none"> ذخایر و منابع غنی و متنوع زیرساخت های گسترده نیروی انسانی متعهد و کارآمد و عزم راسخ 	<ul style="list-style-type: none"> منابع و ظرفیت های اقتصاد مقاومتی
<ul style="list-style-type: none"> بومی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی 	<ul style="list-style-type: none"> مشخصه الگوی اقتصاد مقاومتی
<ul style="list-style-type: none"> فائق آمدن بر همه مشکلات اقتصادی به شکست و عقب نشینی واداشتن دشمن در جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت حفظ دستاوردها تداوم پیشرفت تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی و سند چشم انداز محقق ساختن اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درونزا و برون گرا، پویا و پیشرو عینیت بخشیدن به الگویی الهام بخش از نظام اقتصادی اسلام 	<p>نتایج</p>

ادامه نتایج تحلیل محتوی مقدمه ابلاغیه

زیر مولفه ها	مولفه اساسی
<ul style="list-style-type: none"> ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی اهداف عالی 	<ul style="list-style-type: none"> ویژگی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
<ul style="list-style-type: none"> اقدام بی درنگ قوای کشور به اجرا داشتن زمان‌بندی مشخص تهیه قوانین و مقررات لازم تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، ایجاد زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی جهاد مقدس 	<ul style="list-style-type: none"> الزامات و شیوه اجرا
<ul style="list-style-type: none"> تحقق حماسه اقتصادی در برابر چشم جهانیان 	<ul style="list-style-type: none"> آثار
<ul style="list-style-type: none"> تأمین رشد پویا بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله 	<ul style="list-style-type: none"> هدف
<ul style="list-style-type: none"> جهادی -- انعطاف پذیر فرصت ساز -- مولد درون‌زا -- پیشرو -- برون‌گرا 	<ul style="list-style-type: none"> رویکرد های حاکم بر اقتصاد مقاومتی

نتایج تحلیل محتوی ابلاغیه

اهداف کلان	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
عدالت اقتصادی	<ul style="list-style-type: none">• تامین اجتماعی• محرومیت زدایی• عدالت توزیعی• عدالت مالیاتی• عدالت عمرانی• عدالت در خدمات عمومی	<p>۵- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.</p>

نتایج تحلیل محتوی ابلاغیه

اهداف کلان	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
سلامت اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> • رانت زدایی • مقابله با قاچاق • نبود مفسد اقتصادی 	<p>۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • مقابله با احتکار • نظارت بر بازار • اختلاس زدایی • رشوه زدایی 	<p>۲۳- شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • شفافیت قوانین و مقررات 	<p>۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.</p>

اهداف کلان	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
امنیت اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> • امنیت درآمدی • امنیت شغلی و اشتغال پایدار • امنیت سرمایه گذاری داخلی • امنیت سرمایه گذاری خارجی • ثبات سیاستی کلان اقتصادی • ثبات ارزی • ثبات مقررات اقتصادی • ثبات بازارهای مالی و بورس • کنترل تورم و رکود تورمی 	<p>۹- اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.</p>

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
اقتصاد مردم پایه	<ul style="list-style-type: none"> • مشارکت اقتصادی • توسعه تعاونی ها • توانمند سازی نیروی کار • حمایت از بنگاههای کوچک 	<p>۱- تأمین شرایط و فعالسازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه روستایی • آمایش اقتصادی • نیروی کار • کاهش تصدّی‌گری دولت • خصوصی سازی مردمی 	<p>۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.</p>

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
خوداتکاپی استراتژیک	<ul style="list-style-type: none"> • تولید صیانتی کشاورزی 	<p>۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • ظرفیت سازی راهبردی • خودکفایی استراتژیک • امنیت غذایی • کاهش وابستگی به نفت • کاهش وابستگی تولید به خارج • قطع وابستگی مصرف به خارج • خودکفایی در تولیدات دارویی 	<p>۶- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.</p>

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
فزیت اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> • ذخیره سازی استراتژیک 	<p>۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • چابک سازی دولت • انعطاف سیاستی • حمایت هوشمند • بودجه ریزی شناور • تحرک تجاری • تنوع تولیدی • تنوع تجاری 	<p>۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:</p> <ul style="list-style-type: none"> - توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان. - استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی. - استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.
	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش تمرکز تجاری • دیپلماسی اقتصادی • تسهیل تجاری • فرهنگ سازی • مقاومت اقتصادی 	<p>۱۳- مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:</p> <ul style="list-style-type: none"> - انتخاب مشتریان راهبردی. - ایجاد تنوع در روش‌های فروش. - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش. - افزایش صادرات گاز. - افزایش صادرات برق. - افزایش صادرات پتروشیمی. - افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
فهرست اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> • ذخیره سازی • استراتژیک 	<p>۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • چابک سازی دولت 	<p>۱۶- صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • انعطاف سیاستی • حمایت هوشمند 	<p>۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • بودجه ریزی • شناور 	<p>۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • تحرک تجاری • تنوع تولیدی • تنوع تجاری • کاهش تمرکز تجاری 	<p>۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگی سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد: -شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب. -رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن. -مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • دیپلماسی اقتصادی • تسهیل تجاری • فرهنگ سازی 	<p>۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • مقاومت اقتصادی 	<p>۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.</p>

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
تولید دانش بنیان	<ul style="list-style-type: none"> • دولت الکترونیک • خدمات تحقیق و توسعه • توسعه ICT • ابداع و نوآوری فنی • زنجیره ابداع • تبدیل علم به فناوری • نظام ملی نوآوری • ایجاد محصولات جدید • اشاعه فناوری جدید • توسعه سرمایه انسانی • تحقیق و توسعه • مالکیت معنوی • تجاری سازی نوآوری • بهبود تولیدات 	<p>۲- پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.</p>

اهداف کلی	اهداف موضوعی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">نفوذ اقتصادی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه صادرات • ایجاد بازارهای جدید • خلق مزیت صادراتی • پایداری در بازار صادراتی • صادرات خدمات دانش بنیان • گسترش سهم در بازارهای هدف صادراتی • تنوع در پیوندهای تجاری • توسعه خوشه های صادراتی 	<p>۱۰- حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزش آوری مثبت از طریق:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تسهیل مقررات و گسترش مشوق های لازم. - گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز. - تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات. - برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه. - استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز. - ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

اهداف کلی	اهداف موضوعی	
رشد پویا و باثبات	<ul style="list-style-type: none"> ● خلق مزیت ● رشد بهره وری عوامل ● رشد صادرات غیر نفتی ● اصلاح الگوی مصرف ● اصلاح الگوی تولید ● کاهش شدت انرژی ● کاهش سهم نفت 	<p>۳- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.</p> <p>۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.</p> <p>۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.</p> <p>۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.</p>